

Honnyi Levelek, Tudósítások, és Egyebek.

Nro. 37.

A Magyar Kurir 42-dik darabjához.

*) Az Amerikai Elölülő, *Madison* úraltal a' Congressushoz intézett előadás: —
„Senátorok és Képviselő polgárok! Noha a' ti össze gyülekezestekre határozott nap már külföldben is közel vala, én mindazáltal jónak találtam benneteket még annál is hamarabb össze gyűjteni azért, hogy a' kinttár' szükségéire határozott elégségek nem lévén, újabb intézeteket kelletik tennünk, 's azt is meg kell vizsgálunk haladék nélkül, hogy miben álljanak a' Nagy Britanniaival elkezdődött alkudozások, akár azért, hogy a' békeségnek megszerezethetése nézve fogamatatos eszközöket vegyünk elő, akár pedig azért, hogy a' hadakozásnak folytatá-ára nézve további és hathatósabb készületeket tegyünk. —

„Mitsoda resultátumjok lett a' mi eddig való alkudozásainknak, még nem tudjuk. Ha az, hogy Anglia az ügy nevezett Kabinéti Rendeléseket vissza vette, és az, hogy Európában a' közönséges békeség helyre állott, a' mellyhez képpent már most Angliának nem leszen oka arra, hogy az Amerikai hajókra hajós legényeket fogdoztasson-el, lehetőségesnek lenni remélnünk engedik a' véle való békeségnek és barátságának helyreállítását: így más felől, abból, hogy az Angliai Országglószék azt a' közbenjárást, melyre magát az Orosz Császár ajánlotta, el nem fogadta, és abból, hogy mitsoda útakon módokon búzta-balasztotta ez az országglószék a' tőlle magától projektáltatott alkudozásokat, továbbá a' tőlle kimondatott principiumokból, 's végezetie az ő hadakozásának mostani módjából, mind ezekből azt kell kihozunk, hogy mind nagyobbnagyobh el-

lenségeskedéssel akarja magát országunk' jussai és boldogsága ellen viselni. Az ő ellenségeskedése' okát két környúlalásból magyarázhatjuk-meg: először abból, hogy az a' nagy viaskodás, a' melly Európában egy olyan egyenlő erőnek helyreálltat-hatása végett folytatott, mely a' több Hatalmasságokat némelly kevesebbeknek ditsósség'-szomjuhozása ellen bátorságba helyhezthetné, a' nélkül vegeztetett-el, hogy Nagy Britannia' elnyomó erejének a' vitág' tengerén legkissebb gyengülét is okoztatott volna; másodsor abból, hogy Nagy Britannia, az Európai nagy viaskodásnak végződése után is, olly nagy hadakozó erőt tartott meg; a' mellyel ő annak a' nagy embernek példájáról, a' ki ezen viaskodásban megbukott, 's azon nehézségekről, mellyek egy messze-földön 's egy szabad nép ellen folytatandó hadakozással össze köttetve vannak, elfelejtkezvén, 's magát a' győzed elmektől való részegségnek egészszen néki adván, a' pallérozott népek és a' kereskedő világ' tsendességével való visszaelés által már külföldben is igen nagyra nevedett erejét, még tovább is nevelni remélti. Hanem akár mi némű indító okok súgallották is füleibe ellenségünknek azt az előzakos plánumot, mellyet kijelentett: min-lazon-által annak a' nemzetnek közönséges tanácsosai, a' melynek ma több ereje van a' maga függetlenségének megoltalmazás-ára, mint régen annak viaskodás által való megszerzésere volt, 's a' melynek jó indulatja a' szerentsével való elés által még hűségesebbé es buzgobbá tétetett, ennek a' nemzetnek tanácsosai mondom, egyedül csak azon eszközök felől kötelezetnek

tanátskozni, hogy miképpen lehessen azon latárt nem csémérő 's menthetetlen indultosságból származó eszközök ellen, a' mellyek csak egyedül javallhatják ellenségünknek a' mostani szerpillantásban az ellenünk való hadakozásnak folytatását, viaskodnunk.

„A' mi most folyó táborozásunkbeli történetek nem sok örvendezést okozhatnak az ellenségnek az ő hadakozásra való eszközeinek nevekédése 's reguláttan magaviselete mellett is, ha csak abban nem találja gyönyörködését, a' mit most útóljára ezek fő város és az ide nem meszsze lévő Alexandria városa ellen elkövetni szerentséje volt, a' honnét mind azonáltal éppen oly nagy sietséggel elfutott, mint a' milyen vakmerő bátor és szerentsés azoknak megátmodasában volt. Az ő egyéb bűtései, mellyeket ő az Atlanticum tengeréről a' mi vidékeinkre tett, több ízben meggátoltattak, 's a' mi polgárjainknak vitésége által ő maga büntettetett-meg, úgy hogy zhoz volt inkább szerentséje, hogy egyegy magános embernek kárt okozzon, 's az által a' maga fegyverét meggyalázza; hogy sem valamelly igazságos katonához illő és méltó próbát tökéletességre vigyen. A' megnevezett két városok ellen tett próbatételei, mellyek reánk nézve ugyan elég keservesek, az ő hamar elvégződött győzedelmeskedése által, és az által, hogy ő miatt a' mi Országlozókunk a' maga foglalatosságait egy szempillantatig félbe szakasztani kéntelenítettett, telyességgel fel nem érik azt a' fogyatkozást, mellyet az ő jó líre neve a' világ előtt szenvedett, a' miatt, hogy ő a' magános emberek tulajdonát bántotta 's a' közönséges épületeket semmivé tette, a' mellyek valamint a' mesterségnek egyéb emlékezetoszlopai, a' hadakozás törvényeinek oltalmazása alá tartoznak. Mi részünkről a' győzedelmeknek egész sorait hordhatjuk elő, a' mellyek az Amerikai fegyvereknek új fényességet költsönöznek.“

Itt már most ezen győzedelmeknek hosszú sorát adja elő az Előülő, a' mellyek kevesebb szóval emnyjben állanak: — Brown, Scott, és Gaines vezérek a' Niagara' partjain befedtek magukat és fegyveres társaikat győzedelmi koszorúkkal, megmútatván azt, hogy menél vakmerőbben iparkodnak ellenek az ő ellenségeik, végezetre annál bizonyosabban és jobban megverettettek. A' Déli partokon sohol el nem távozott az Amerikai zászlóktól a' győzedelem. Azoknak a' nemzeti katonáknak vezérek, a' kik Tennessee' tartományából állottak-ki, Generális Jackson, a' vad nemzeteket, a' kik itt felkeltek vala, elebb példásan megfenyítvén, őket nagy résziat engedelmeskedésre vette, 's olyan kötésekre lépett vellek, hogy ezen az oldalon nem felhetnek az Amerikai Státusok az Anglusok' segítő társaiktól. Hasonló fontos kötések által tétezt bátorságossá az szabad Státusok' határa az Északra lakó vad nemzetek ellen, a' melly kötések szerent ezek is ellenségeiknek tartani köteleztettek a' szabad Státusok' ellenségeit. Baltimorénál oly hathatósan fogadtatott az ellenség, hogy futva takarodott vissza hajóira, 's azután hajóival egyetemben elkergettetett a' partokon lévő ágyuk tüze által. Valamint itt úgy újabban Platsburgnál is egy olyan Amerikai sereg ellen tett a' számos ellenség próbát, melynek csak egy része állott rendes katonaságból: 's még is szaladásban kellett az ellenséges csapatoknak keresni a' magok megmaradásokat. A' mi azokat a' tókat illeti, a' mellyeken rendkívül való iparkodással folytattatik a' verkedés, azért tudniillik, hogy az Amerikai seregek magokat az Ontarió távára megtarthassák, legszebb szerentsével koronáztatott az ő iparkodások. Itt ezek nem csak bezárhatják már az ellenség' kikötőhelyeit, hanem a' partok mellett a' szárazon tsatázókat is segíthetik. A' Cham-

plain' taván minden ellenséges hajóknak elveszésével végződött az utóbbi verekedés. A nagy tengeren (az Oceánuson) is megtartotta ditsóságát az Amerikai tengeri erő. Egy fregátot ugyan ismét elvesztett: de az a' vitézség, mellyel ez oltalmaztatott, kipótolta az ő kárvallását. Ennek Kapitánya Porter, ki már magát több ízben megkülönböztette, olyan két hajó ellen verekedett, mellyek közül tsak az egyik is erősebb volt az övével, 's utóljára is tsak emberiségből bocsátotta-le ráslóját, mellyet a' verekedés' kezdődésekor az árbótzfára szegzett vála példa nélkül való megreitenhetetlenséggel. Kei más kised hajónak elayerhetését is tsak a' maga sokkal nagyobb erejének köszönheti az ellenség, egyéb erőt ezek is elég jól viseltek magokat más két hajóknak Kapitányai War rington 's Bla keley ellen, 's olly Anglus hajókat fogtak-el, a' mellyek az övékhez hasonló nagyságuk voltak.

Ezen győzedelmeknek előhordása után így folytatja előadását az Előülő: —

„Tagadhatatlan dolog, hogy országunknak állapotja legnagyobb iparkodást kíván; a' mi ellenségünk szárazon vizen gazdag pénz' és emberek dolgában; módjavan a' legszerentséseli környüállásoknak arra való használására, hogy egész erejét nekünk fordítván, nevedő boldogságunkon 's talán nemzeti lételünkön is halálos dőfést tegyen. Tulajdon maga ki nyilatkoztatta, hogy ő azt, a' mi más nemzeteknél hádi rendtartás, a' lábai alá akarja tapodni; 's azt, hogy valósággal így akar teni, már meg is mutatta a' maga pusztításai 's a' magános tulajdonnak felpredálása által.

„Tengeri uradalmával felluvalkodván 's minden kereskedésnek egyedül való birtoát szomszárhozván, különös felmergesüléssel bántja nevedő tengeri erőnket és kézmiveit; az ő barbarusokhoz illő politikája még tsak a' jó ízlés' azon emlő-

kezet-oszlopainak sem kedvezett, mellyekkel a' mi országunk, fő városunkat meggazdagította 's felekesítette vala. Egy ilyen vetelkedő bajtárost, legkeményebb és legrettegetesebb ellenségeskedést várhatni. Az Amerikai nép azzal a' felelem nélkül való lélekkel fog szeméi közzé nézni ezen ellenségnek, a' mellyel a' revoluzióbéli hadakozáskor annak igazságtalan plánumait a' földhöz verte; az ő fenyegetődzései, a' helyett, hogy az Amerikai népek buzgósgát meghülepitenek, inkább azt a' bosszonzokodást elevenítik-fel ennek kebelében, a' melly tsak az ilyen kegyetlen pusztítóknak szerentsétlensége és elkergetése által oltathatik-ki. A' törvényhozók a' megkívántató segedelem-eszközökről gondoskodván, azoknak jó hazafiuságokra bizzák magokat, a' kiktől ide küldettetek, 's minden terheket örömmel és kevelységgel elfognak szenvedni, mellyeket a' nemzetnek tseudessége és bátorsága, tőlök megkívánnák. Láttuk, melly hamar és melly örömmel mindenütt lefizettek a' magok egyenes és oldalfelt való adózásait; láttuk, hogy melly tüzes buzgósggal megjelentek mindenütt a' hová őket a' kötelesség és veszedelem hívták; láttuk, miképpen felajánlották életjüket, e'képpen advan legbizonyosabb zálogát azok, hogy semmi egyéb adózást meg nem foguának tagadni. —

„Minekutánna nekünk eszünkbe sem jutott volna az, hogy hadakozást hirdessünk, meg egyéb megtámadtatásainkhoz valami 100 hajóknak elvétetése és 1000 hajós legényeinknek erőszakkal való elfogatása is hozzá nem járult, és a' míg az Anglus országltószék ki nem nyilatkoztatta azt, hogy a' mi kereskedésünknek igen ártalmas Kabineti Rendeléseket tsak azok alatt a' feltételek alatt veszi vissza, a' mellyek éppen olly telyesíthetetlenek mint igazságtalanok voltak, mivelhogy tudni lehetett, hogy ezek a' Kabineti Rendelések tsak azon hadakozásnak vizgódésével

fognának megszűnni, melly már akkor máj 20 esztendőket tartott vala, 's mint a' környülállások mutatták, még megannyit tarthatott volna — 's minekutánna ini, mindenkor és minden illendő úton módokon kinyilatkoztattuk azt, hogy ellenségeinkhez igaz szívűséggel meg akarunk, az egyenességnek principiumaival meggygyezőleg, engesztelődni: lehetetlen, hogy azt az eltökelttséget, mellyel mi, kedves hazánkat védelmezni 's ellenségünk' próbatételeinek egész erőnk által ugyan, de a' mellett a' tisztességes feltételek alatt való megbékélésre és barátsággra éppen olly nagy hajlandósággal, ellentállani készek vagyunk, a' részrehajlás nélkül való világ helybe ne hagyja, 's bennünket az a' bizonyos remenség ne tápláljon, hogy eltökelttségünket a' mindenható és jölté-
vő gondviselés, fogja fel segíelni. —

Madison James.

B u d a.

Felsőleges Urunk a' Palatinus Ő Császári Fő Hertzegsége által írásban méltóztattott Buda és Pest városaik tanácsának megjelentetni azzal való nagy megelégedését, hogy a' Felsőleges Monarkháknak ott való megjelenéseket, olly fényes és felsőleges buzgalkodás által nevezetessé tették, hogy azzal a' hazának is bétsületére szolgáltak, 's ezen Monarkháknak kedvít is igen megnyerték.

Nagy tárgya volt a' Felsőlegyek figyelmességének a' Magyar Nemzeti Muzzeum is, mellynek fő részeit, 's azoknak szép elrendeltetését, a' tárgyak' bőségét, ritkaságát és általjában az egész gondviselést olly tetszéssel nézegették a' Felsőlegyek, hogy a' Palatinus Ő Császári Fő H. ge Ő Felsőlegének meghagyásából Tek. és Nagy Tudományú Miller Ferdinand Director Urat Nov. 6 ik napján azért különös meg dítserő Decretommal tisztelték meg. —

A' Muzzeum Jegyző Könyvébe az Orosz Császár Ő Felsőlege Orosz betűkkel; a' Prussus Király Német betűkkel méltóztattak beírni neveiket. —

J e l e n t é s.

A' Világ történetei, a' Teremtéstől fogva a' Legújabb időkig.
's a' t.

Ezen új Munkának a' második Darabja is végképpen elhagyta a' sajtót, a' millyen némű nélkül mind eddig szűkölködött nyelvünk. Valamint az Eredeti munka köz megelegedéssel, 's dítserettel fogadtott a' tudós Német Világtól: úgy remélni lehet, hogy ezen Magyar kiadás is mind a' fordítás esinos, és helyes voltára, mind azon hasznos célra nézve, mellytől ösztönözöttetett a' Fordító Ur e' Munka' készítésére, köz, 's dítseretet érdemlő elfogadást fog nyerni. — Az érdemes Fordító Ur, ki néhány esztendeit Pesten a' Felsőleges Curianál köz Ügyészi Hivatalban töltötte el, mostan pedig Tekintetes Szathmár Vármegyének Táblabírája, 's egygyik Aljegyzője, még igen ifjú esztendeiben kezdte elmagát a' Magyar Literaturában érdemesíteni, u. m. a' ki a' Német nyelv tanulásakor az ismeretes Fedor és Mária nevű, 's 1807-ben Pozsonban kijött helyes fordításával; legközelebb pedig a' mult 1813-ban Pesten közre eresztett Erkölcs-nemesítő történetivel tette magát nevezetessé. A' dítseretet érdemlő jó példája bár más Hazápbéli Ns. Ifjakat a' felserkentene arra: hogy a' köz jobban való fáradozás, 's hivatal mellett a' Szép Tudományoknak is szentelniek idejeből!! — 2 Darab, igen szép mettszésekkel, az ára új Esztendeig 5 for. annakutánna 6 forint. Találtatik Pesten Trattner Ján. Tamásnál.